



10.9.2015.

Katarina Sarić

POZITIVAN I NEGATIVAN POL

U posveti izvjesnom Žaku Bostu, u kultnoj knjizi *Drugi pol*, Simon de Bovoar navodi Pitagorin čuveni citat: „postoji jedan dobar princip koji je stvorio red, svjetlost i muškarca; i jedan rđav princip koji je stvorio kaos, mrak i ženu". Ja ću ovaj tekst započeti Pekićevim: „samo iz haosa se rađaju zvijezde...", a poslužiće mi i početna riječ Stvaranja: „u početku bješe tama nad bezdanom...", da osvijestim dualističku postavku sa koje izniču muškarac-stablo i žena-grana. Ili, ako Vam je draže, naš praotac Adam i, od jedne njegove prekobrojne kosti stvorena, pramajka Eva (onu tamniju i neposlušnu Lilit, Biblija ne poznaje/priznaje). Žena se ovdje pojavljuje kao deficit, nedostajuća forma, ona kojoj treba dati oblik, podariti egzistenciju. Pa opet, iz haosa i mraka, kao iz materinog krila, rađa se oblik, rađa život pa i svjetlost. I naravno muškarac. Kako onda tumačiti kontradiktornost, bolje rečeno paradoksalnost kojom obiluju mitovi, legende, kosmogonije, teogonije, bajke (folklorno nasljeđe gotovo svih kultura baštini slične priče o začaranim ili ukletim princezama-ljepoticama koje pasivno, u mraku dvoraca, tavnica, kula, manastira i sl. čekaju na princa-spasioca koji će ih osloboditi i izvesti na svjetlost dana). U grčkoj mitologiji žena je predstavljena kao trojna boginja Mjeseca (njen je elemenat, dakle, noć): Afrodita, Semela i Hekata, dok je

bog sunca Apolon, Feb ili Helije simbol svjetlosti. Sa druge strane, četiri mjesečeve mene predstavljaju pandan za četiri faze na razvojnom putu žene: djevojčica, djevojka, žena i starica, dok je muškarac samo jedan, sunce valjda podjednako jako sija i kad je mlado a i staro (mada kad je u zenitu nemilosrdno prži sve pod sobom). Baš kao što je i muškarac uvijek isti (on je gospodin i u mladosti i u starosti), dočim se status gospođice/gospođe mijenja u zavisnosti od toga da li je dotična udata ili ne. Ako nije, a još kojim slučajem zašla u godine, njen statut gospođice postaje diskutabilan (u najmanju ruku, gospoda je gledaju podozrivo ako ne sažaljivo).

Umnogome je ženski element impliciran u parovima Varuna-Mitra, Uran-Zevis, Sunce-Mjesec, Dan-Noć, Dobro-Zlo, kao i u protivstavljanju lijepih i zlokobnih principa, desnog i lijevog pravca, otvorenog i zatvorenog prostora, privatnog i javnog itd. A iz ovih parova, kao u bipolarnim argumentima, žena je kao po nepisanom pravilu uvijek onaj *drugi* koji se afirmiše tek naspram *prvog*. O tome nam svjedoči i Simon de Bovoar koja cjelokupnu ovu tendenciju objašnjava čuvenom sintagmom: *žena u postajanju*.

Dakle, žena nema oblik, formu, ontološki ni egzistencijalni status. I mada rađa, daruje život, sama mora da ga zasluži i potvrdi! (Naravno, ako odbije da joj ga udajom obezbijedi muškarac). Muškarac nikada ne počinje nešto postavljajući se kao osoba određenog pola, da je muškarac to se samo po sebi razumije, čitamo u knjizi *Drugi pol*. Odnos dva pola nije kao odnos dva elektriciteta, pozitivnog i negativnog. Žena se javlja kao negativ, pa joj je svako determinisanje imputirano kao ograničenje, navodi Simon pozivajući se na Aristotelov autoritet koji je iznjedrio ovu divnu zabludu. Zaljubljenik u definicije, svestrani grčki filosof kaže: *žena je žena usled izvjesnog nedostatka osobina; ženski karakter treba da smatramo kao nešto što je po prirodi nepotpuno...* Dok, poslije njega, sveti Toma izjavljuje da je: *žena promašeni muškarac, tj. biće slučajno*. Dakle, biće koje nije potpuno, dovršeno, ono kojem treba obezbijediti tutorstvo, odnosno kuratorstvo, da preciziramo terminom iz rimskog prava. U prilog ovome svjedoči činjenica iz svijeta svakodnevnog iskustva svih nas: Koliko smo puta kako muškarac izjavljuje da je bavljenje domaćinstvom odgovorna i korisna stvar, a onda kako nakon prve svađe plane i prekori ženu dobro poznatim: Ti bi bez mene bila potpuno nesposobna da zarađuješ za život!

U ovom vječnom ratu polova, promiče jedna bitna ali zaboravljena činjenica koje bismo se na ovom mjestu mogli prisjetiti. A to je da dualitet, između dva komplementarna pojma, zapravo, ne postoji, jer dva komplementarna pojma (u ovom slučaju muškarac i žena) pretpostavljaju preegzistenciju jedne cjeline: *pluralia tantum*.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>

NEKOPIRATI